

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิเคราะห์เอกสารที่ศึกษาประเภท ภาษา อายุ และขอบเขตเนื้อหาวิชาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงในรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โดยเป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทและปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย และเป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ศึกษาพฤติกรรมการอ้างอิงของผู้วิจัยจากการอ้างอิงที่ปรากฏในรายการเอกสารอ้างอิงท้ายเล่มของวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยสาขาดังกล่าว ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2535 จำนวน 70 เล่ม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ รายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทและปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา รวมทั้งผู้เรียบเรียงรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ดังกล่าว จากการสำรวจพบว่ามหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาในระดับปริญญาโทและปริญญาตรี 2 แห่ง คือ

1. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำหรับการรวบรวมวิทยานิพนธ์ของนิสิต ใช้การสำรวจจากบัตรรายการวิทยานิพนธ์ในห้องสมุดโดยเป็นวิทยานิพนธ์ของภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและวิทยานิพนธ์ของคณะสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2535

ส่วนการรวบรวมรายงานการวิจัยของอาจารย์ ทั้ง 2 สถาบันนั้น ใช้แบบสำรวจจำนวนและรายชื่อรายงานการวิจัยจากอาจารย์โดยกำหนดรายชื่อรายงานการวิจัยของอาจารย์แต่ละท่าน เฉพาะที่เป็นรายงานการวิจัยที่เขียนโดยผู้เขียนคนเดียว เป็นรายงานการวิจัยที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ และได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นเล่มล่าสุด โดยจะต้องพิมพ์อยู่ในช่วงปีการศึกษา 2533-2535 ทั้ง 2 สถาบันมีจำนวนวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยตามขอบเขตที่กำหนดดังนี้

1. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวิทยานิพนธ์ 25 เล่ม และมีรายงานการวิจัย 6 เล่ม

1.1 วิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 25 เล่ม จำแนกเป็นวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาสังคมวิทยา 20 เล่ม สาขาวิชามานุษยวิทยา 5 เล่ม สำหรับในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสังคมวิทยา 20 เล่มนี้ยังจำแนกออกเป็นวิทยานิพนธ์ที่เป็นสาขาวิชาสังคมวิทยาแท้ๆ 6 เล่ม และเป็นสาขาวิชาประชากรศาสตร์ 14 เล่ม ส่วนวิทยานิพนธ์สาขาวิชามานุษยวิทยา 5 เล่ม นั้นจำแนกอยู่ในสาขาวิชาย่อยมานุษยวิทยาวัฒนธรรมทั้งสิ้น

1.2 รายงานการวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 6 เล่ม เป็นเนื้อหาในสาขาวิชาสังคมวิทยาทั้งสิ้น และสาขาวิชาสังคมวิทยานี้ยังจำแนกเป็นสาขาวิชาสังคมวิทยาแท้ๆ 1 เล่ม และเป็นสาขาวิชาประชากรศาสตร์ 5 เล่ม

2. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีวิทยานิพนธ์ 33 เล่ม และมีรายงานการวิจัย 6 เล่ม

2.1 วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 33 เล่ม จำแนกเป็นวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสังคมวิทยา 19 เล่ม สาขาวิชามานุษยวิทยา 14 เล่ม สำหรับในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาสังคมวิทยา 19 เล่มนั้น จัดเป็นสังคมวิทยาแท้ๆ โดยไม่มีเนื้อหาของสาขาวิชาประชากรศาสตร์เลย ส่วนวิทยานิพนธ์สาขาวิชามานุษยวิทยา 14 เล่ม จำแนกเป็นสาขาวิชาย่อยมานุษยวิทยาสังคม 4 เล่ม และสาขาวิชาย่อยมานุษยวิทยาวัฒนธรรม 10 เล่ม

2.2 รายงานการวิจัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 6 เล่ม จำแนกเป็นรายงานการวิจัยในสาขาวิชาสังคมวิทยา 4 เล่ม และสาขาวิชามานุษยวิทยา 2 เล่ม สำหรับในรายงานการวิจัยสาขาวิชาสังคมวิทยา 4 เล่มนี้ จัดเป็นสังคมวิทยาแท้ๆ โดยไม่มีเนื้อหาของสาขาวิชาประชากรศาสตร์เลย ส่วนรายงานการวิจัยสาขาวิชามานุษยวิทยา 2 เล่ม จำแนกเป็นสาขาวิชาย่อยมานุษยวิทยากายภาพ 1 เล่ม และสาขาวิชาย่อยมานุษยวิทยาวัฒนธรรม 1 เล่ม (รายชื่อวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก.)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 แบบ คือ

1. แบบฟอร์มการวิเคราะห์การอ้างอิง โดยศึกษาแนวทางการสร้างจากเอกสารดังต่อไปนี้ คือ

พรพรรณ โพลีแก้ว. การวิเคราะห์การอ้างอิงของวิทยานิพนธ์สาขาวิชาประชากรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญยามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

พลสุข ปรีวัตรวรวุฒิ. การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารของวิทยานิพนธ์สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2526.

อารีย์ ชื่นวัฒนา. การวิเคราะห์การอ้างอิงของวิทยานิพนธ์สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์ที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและ
มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2524.

La Borie, Tim and Halperin, Michael. Citation Patterns
in Library Science Dissertations. Journal of
Education for Librarianship 16(April 1976):
271-283.

แบบฟอร์มการวิเคราะห์การอ้างอิงแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 สำหรับบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยที่
นำมาใช้วิเคราะห์การอ้างอิง ได้แก่ ชื่อผู้แต่ง
ชื่อวิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย ปีที่พิมพ์และชื่อสถาบัน
- ตอนที่ 2 สำหรับบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการอ้างอิงที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์
และรายงานการวิจัย ได้แก่ ประเภท ภาษา อายุ และ
ขอบเขตเนื้อหาวิชาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง (ดูรายละเอียด
เพิ่มเติมที่ภาคผนวก ข.)

2. แบบสอบถาม เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการอ้างอิงของผู้วิจัย โดยศึกษาแนวทางการสร้างจากเอกสารดังต่อไปนี้ คือ

มารศรี ลือประเสริฐ. พฤติกรรมกรรมการอ้างอิงของคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530

Frost, Carolyn. The Use of Citations in Literary Research:
A Preliminary Classification of Citation Functions.
The Library Quarterly 49 (October 1979): 399-414.

Prabha, Chandra G. Some Aspects of Citation Behavior:
A Pilot Study in Business Administration. Journal
of the American Society for Information Science
34 (May 1983): 202-206.

Weinstock, Melvin. Citation Indexes. In A. Kent (Ed.),
Encyclopedia of Library and Information science,
 5(1971): 16-40.

แบบสอบถามมีทั้งหมด 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1. คำถามเกี่ยวกับเหตุผลในการนำเอกสารมาอ้างอิงเพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์/ รายงานการวิจัย ข้อ 2. คำถามเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของเอกสารที่นำมาอ้างอิง ข้อ 3. คำถามเกี่ยวกับความตั้งใจใช้เอกสารที่นำมาอ้างอิง ข้อ 4. คำถามเกี่ยวกับเหตุผลที่มีการอ้างอิงเอกสารที่ไม่ได้ใช้ด้วยตนเองในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย ข้อ 5. คำถามเกี่ยวกับจำนวนเอกสารที่ใช้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย แต่มีได้อ้างถึงในรายการอ้างอิง และข้อ 6. คำถามเกี่ยวกับเหตุผลที่ไม่อ้างอิงถึงเอกสารที่ใช้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย

คำถาม ข้อ 1 ในการวิเคราะห์เหตุผลในการนำเอกสารมาอ้างอิง ผู้วิจัยได้กำหนดเหตุผลสำหรับการวิเคราะห์ทั้งหมด 9 ข้อ ได้แก่ เพื่อให้เกียรติเจ้าของงานเขียนเดิม เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงานเขียน เพื่อสร้างกรอบแนวคิดเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำวิจัย และระเบียบวิธีการที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้ผู้อ่านมีภูมิหลังเป็นพื้นฐานในการอ่านต่อไป เพื่อให้เป็นการยืนยันความถูกต้องของเนื้อหา เพื่อวิเคราะห์วิจารณ์งานเขียนที่ผู้อื่นเคยเขียนไว้ เพื่อกระตุ้นให้นักวิจัยท่านอื่นตระหนักถึงงานวิจัยที่จะมีต่อมาในอนาคต เพื่อให้รายละเอียดอันจะนำผู้อ่านไปสู่เอกสารที่ไม่เป็นที่แพร่หลาย หรือเอกสารที่มีคุณค่าแต่มีผู้อ้างถึงน้อย เพื่อให้มีรูปแบบตามระเบียบวิธีการวิจัยครบถ้วน และเหตุผลอื่น ๆ ซึ่งให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้อย่างเสรี

คำถาม ข้อ 2 ในการวิเคราะห์ความสำคัญและความจำเป็นของเอกสารที่นำมาอ้างอิง ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญและความจำเป็นของเอกสารไว้ 4 ระดับ คือ สำคัญและจำเป็นมาก สำคัญและจำเป็นปานกลาง สำคัญและจำเป็นน้อย ไม่สำคัญและไม่จำเป็น (จะอ้างอิงหรือไม่อ้างอิงก็ได้)

คำถาม ข้อ 3 ในการวิเคราะห์ความตั้งใจใช้เอกสารที่นำมาอ้างอิงผู้วิจัยได้กำหนดความตั้งใจใช้เอกสารไว้ 3 ระดับ คือ ตั้งใจใช้เพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์/ รายงานการวิจัยนี้โดยเฉพาะ ไม่ได้ตั้งใจใช้สำหรับวิทยานิพนธ์/ รายงานการวิจัยนี้แต่เคยใช้มาก่อนแล้วนำมาอ้างอิง และไม่ได้ใช้ด้วยตนเองแต่อ้างอิงจากเอกสารที่ผู้อื่นเคยอ้างอิงไว้

คำถาม ข้อ 4 ในการวิเคราะห์เหตุผลที่มีการอ้างอิงเอกสารที่ไม่ได้ใช้ด้วยตนเองในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์/ รายงานการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดเหตุผลไว้ 2 ข้อ ได้แก่ ได้บรรณานุกรมของเอกสารนั้นแต่หาตัวเล่มไม่พบจึงอ้างอิงจากงานของผู้อื่นที่เคยอ้างอิงไว้ และเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศ ซึ่งต้องเสียเวลาในการทำความเข้าใจมาก จึงอ้างอิงจากงานของผู้อื่นที่เคยอ้างอิงไว้แล้ว และนอกจากนั้นก็เหตุผลอื่นๆ ซึ่งให้ผู้ตอบเลือกตอบได้อย่างเสรี

คำถาม ข้อ 5 ในการวิเคราะห์จำนวนเอกสารที่ใช้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัยแต่มีได้อ้างถึงในรายการอ้างอิง ผู้วิจัยได้กำหนด ช่วงจำนวนของเอกสารไว้ 6 ช่วง คือ 0-2 รายการ, 3-6 รายการ, 7-10 รายการ, 11-15 รายการ, 16-20 รายการ, และ 21 รายการขึ้นไป

คำถาม ข้อ 6 ในการวิเคราะห์เหตุผลที่ไม่อ้างถึงเอกสารที่ใช้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์/ รายงานการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดเหตุผลไว้ 3 ข้อ ได้แก่ เอกสารนั้นมีรายละเอียดทางบรรณานุกรมไม่สมบูรณ์ ใช้เอกสารนั้นเพียงเพื่อนำแนวคิด หลักการ มาดัดแปลงในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์/ รายงานการวิจัยเท่านั้น และ ใช้เอกสารนั้นเพียงคัดลอกเนื้อหา มากกว่าไว้ในวิทยานิพนธ์/ รายงานการวิจัย บางส่วนเนื่องจากเนื้อหาของเอกสารนั้นเกี่ยวข้องและสำคัญเพียง เล็กน้อยและนอกจากนั้นก็เป็นเหตุผลอื่นๆซึ่งให้ผู้ตอบเลือกตอบได้อย่างเสรี (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ค.)

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ทดสอบแบบฟอร์มการวิเคราะห์การอ้างอิง โดยเลือกวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยรวม 10 เล่ม จากจำนวนวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยทั้งหมด 70 เล่ม ซึ่งเป็นประชากรที่ใช้จริงในการวิเคราะห์ เพื่อทดสอบความมีประสิทธิภาพของแบบฟอร์มการวิเคราะห์การอ้างอิงที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลปรากฏว่าแบบฟอร์มที่สร้างขึ้นนี้สามารถวิเคราะห์การอ้างอิงได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

2. ทดสอบแบบสอบถาม โดยรวบรวมวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัย ซึ่งเป็นประชากรที่ใช้จริงในการศึกษา โดยเป็นวิทยานิพนธ์ของนิสิตตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2535 และรายงานการวิจัยของอาจารย์ที่เขียนโดยผู้เขียนคนเดียวและตีพิมพ์เผยแพร่เป็นเล่มล่าสุด ในช่วงปีการศึกษา 2533-2535 ได้แก่ วิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัย ของภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ และภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยของคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 10 เล่ม จากนั้นส่งแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นให้แก่เจ้าของวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยที่ได้รวบรวมดังกล่าว โดยแนบสำเนารายการอ้างอิงข้างท้ายเล่มวิทยานิพนธ์และรายการวิจัยแต่ละเล่มไปด้วย โดยส่งให้แก่เจ้าของวิทยานิพนธ์ทางไปรษณีย์และส่ง ให้แก่เจ้าของรายงานการวิจัยด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยแต่ละเล่มที่นำมาใช้วิเคราะห์ลงในแบบฟอร์มการวิเคราะห์การอ้างอิงตอนที่ 1 และบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการอ้างอิงที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยลงในแบบฟอร์มการวิเคราะห์การอ้างอิงตอนที่ 2 โดยมีหลักในการวิเคราะห์ก่อนการบันทึกรายละเอียดดังนี้

1.1 ในการวิเคราะห์การอ้างอิงเพื่อศึกษาประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการของ ลาโบรี และฮาลเพอริน (La Borie & Halperin, 1976) ซึ่งได้จำแนกประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็น 8 ประเภทได้แก่ หนังสือ วารสาร วัสดุไมตรีพิมพ์ เผยแพร่ รายงานประจำปี รายงานการวิจัยรายงานการประชุม วิทยานิพนธ์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร แต่ในการวิจัยนี้ได้เพิ่มเติมและตัดเอกสารบางประเภท รวมแล้วเป็น 10 ประเภท และในการตัดสินใจว่าเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงรายการหนึ่งๆ เป็นเอกสารประเภทใดนั้นได้ใช้คำจำกัดความของเอกสารแต่ละประเภทเป็นหลักในการพิจารณาได้แก่

หนังสือ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้มีกำหนดออกตามวาระ มีเนื้อหาสมบูรณ์ในหนังสือเล่มหนึ่งๆ หรือชุดหนึ่งๆ ในกรณีที่หนังสือมีเนื้อหายาวมากจะพิมพ์ติดต่อกันหลายเล่มใน 1 ชุด สิ่งพิมพ์ที่จัดว่าเป็นหนังสือควรมีตั้งแต่ 49 หน้าขึ้นไปโดยไม่รวมปก หนังสือเล่มหนึ่งหรือชุดหนึ่งอาจจะมีเพียงเรื่องเดียวหรือรวมหลายเรื่องก็ได้ (Harrod, 1977) ในกรณีนี้รวมถึงเอกสารประกอบการสอนที่อาจารย์เขียนขึ้นและรวบรวมเป็นเล่มด้วย

วารสาร หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ออกติดต่อกันเป็นวาระภายใต้ชื่อเรื่องเดียวกัน มีกำหนดระยะเวลาออกไว้นแน่นอนและสม่ำเสมอ เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน เป็นต้น (ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์, 2527) ในความหมายนี้รวมถึง จดหมายข่าวและนิตยสารด้วย

หนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกต่อเนื่องเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายปักษ์ (Harrod, 1977) ให้สาระสำคัญ คือ ข่าวสารด้านต่างๆในท้องถิ่น ในประเทศ และข่าวสารเกี่ยวกับต่างประเทศมีทั้งข่าวเกี่ยวกับทางราชการและข่าวทั่วไป มีสารคดีหรือบทความให้ความรู้ทั่วไป หรือในแขนงวิชาเฉพาะบ้างเป็นส่วนน้อย มีบทบรรณาธิการ ซึ่งแสดงความคิดเห็น รายงานเชิงวิเคราะห์หรือเสนอแนะความเห็นในเรื่องต่างๆ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณา รายงานด้วยภาพ มีคอลัมน์เพื่อความบันเทิงบ้าง นอกจากนั้นก็เป็นการประกาศหรือโฆษณา (จารุวรรณ สินธุโสภณ, 2521)

วิทยานิพนธ์ หมายถึง ผลงานของนิสิตนักศึกษาที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสำรวจ การทดลอง มีเนื้อเรื่องแจ้งให้ทราบความเป็นมาของ

การศึกษา วัตถุประสงค์ สมมติฐานขอบเขตของการศึกษา วิธีดำเนินการ ประโยชน์ที่จะได้รับ จากการศึกษาและมีการวิเคราะห์วิจัยข้อมูลอย่างมีระเบียบแบบแผนเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ (Harrod, 1977) และเพื่อให้ได้รับปริญญาในบางสาขาวิชา ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนต้องทำวิทยานิพนธ์จึงจะจบการศึกษาตามหลักสูตร ในความหมายรวมถึงสารนิพนธ์ด้วย

รายงานการวิจัย หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อเรื่องแจ้งให้ทราบความเป็นมาหรือความจำเป็นที่ต้องดำเนินการวิจัยเรื่องดังกล่าว วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการ การคาดคะเนผลการวิจัย ข้อมูลวิเคราะห์และประเมินผลการวิจัย ตลอดจนสรุปผลและอาจมีข้อเสนอแนะหรือกล่าวถึงปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการวิจัย (จารุวรรณ สันตุโสภณ, 2521) รายงานการวิจัยนี้รวมถึงรายงานการศึกษาอื่นๆ รายงานการสำรวจ และรายงานการประเมินผลที่มีรายละเอียดเหมือนรายงานการวิจัยด้วย

รายงานการประชุมและการสัมมนา หมายถึง เอกสารเสนอหรือแถลงในที่ประชุมของสมาคมหรือสถาบัน รายงานการประชุมสรุปผลการอภิปรายเอกสารนั้น รายงานกิจการหรือธุรกิจเกี่ยวกับการประชุม (จารุวรรณ สันตุโสภณ, 2521) และเอกสารประกอบการประชุม ในที่นี้รวมถึงรายงานการสัมมนาและเอกสารประกอบการสัมมนาด้วย

รายงานประจำปี หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่รายงานผลงานทั่วไปโดยส่วนรวมที่หน่วยงานหนึ่งๆ ได้กระทำในรอบปีที่ผ่านมา ผลงานเฉพาะด้านโดยละเอียด งบประมาณและการใช้จ่าย รายงานผู้บริหารหรือบุคลากร บางครั้งมีการเปรียบเทียบผลงานในปีก่อนๆ และอาจมีการคาดคะเนผลงานในปีต่อไปด้วยเล็กน้อย (จารุวรรณ สันตุโสภณ, 2521) ในที่นี้รวมถึงรายงานการบริหารงาน และรายงานการปฏิบัติงานโดยทั่วๆ ไปซึ่งทำประจำแต่ละปีด้วย

จุลสาร หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่กล่าวถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งจบบริบูรณ์ในเล่ม เนื้อเรื่องไม่ละเอียดนักแต่เข้าใจง่ายและทันสมัย มีความยาวอย่างน้อย 5 หน้า แต่ไม่เกิน 48 หน้า ส่วนมากจะพิมพ์ออกมาเป็นเอกเทศ แต่อาจออกมาเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นชุด ซึ่งมีรูปแบบและเนื้อหาใกล้เคียงกัน (จารุวรรณ สันตุโสภณ, 2521)

เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่ หมายถึง เอกสารที่เก็บไว้ในรูปลักษณะดั้งเดิม เพื่อประโยชน์ในการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ จดหมายเหตุ ต้นฉบับตัวเขียน จดหมายเหตุหรือเอกสารส่วนบุคคล (La Borie and Halperin, 1976) รวมทั้งเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติด้วย

เอกสารอื่นๆ หมายถึง เอกสารที่ไม่จัดอยู่ในประเภทใดที่กำหนดไว้ เช่น เอกสารที่ผลิตขึ้นด้วยวิธีการอัดสำเนา หรือโรเนียว ซึ่งไม่ได้มีการเย็บรวบรวมขึ้นเป็นเล่ม

1.2 ในการศึกษารายชื่อหนังสือและวารสารที่ได้รับการอ้างอิงที่มากที่สุด ทำโดยลำดับรายชื่อหนังสือและวารสารที่มีจำนวนครั้งการอ้างอิงมากที่สุด ในอันดับที่ 1 ไปหาหนังสือและวารสารที่มีจำนวนครั้งการอ้างอิงรองลงมาในอันดับต่อ ๆ ไป

1.3 ในการวิเคราะห์การอ้างอิงเพื่อศึกษาภาษาของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิง ผู้วิจัยได้จำแนกภาษาของ เอกสารออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และภาษาอื่น ๆ

1.4 ในการวิเคราะห์การอ้างอิงเพื่อศึกษาอายุของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิง ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงอายุของ เอกสารออกเป็น 7 กลุ่ม คือ 1-5ปี, 6-10ปี, 11-15ปี, 16-20ปี, 21-25ปี, 26-30ปี, และมากกว่า 30 ปีขึ้นไป โดยถือเอาปีที่พิมพ์เอกสารตามที่ปรากฏในการอ้างอิงแต่ละรายการเป็นข้อมูลหลักในการวิเคราะห์ และนับเพิ่มขึ้นมาจนถึงปีที่พิมพ์วิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัย เช่นปีที่พิมพ์วิทยานิพนธ์หรือรายงานวิจัยคือ 2533 อ้างอิงเอกสารที่พิมพ์ปี 2525 ดังนั้น อายุของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงนี้คือ 8 ปี และจัดอยู่ในช่วงอายุ 6-10 ปี

1.5 ในการวิเคราะห์การอ้างอิงเพื่อศึกษาขอบเขตเนื้อหาวิชาของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิง ผู้วิจัยได้จำแนกการอ้างอิงทั้งหมดตามระบบการจัดหมวดหมู่หนังสือของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน โดยตรวจดูรายการเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง จากบัตรรายการของสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และห้องสมุดคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นการจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันถ้ารายการใดไม่พบจากบัตรรายการก็จะพิจารณาจากชื่อเรื่องหรือค้นจากบัตรรายการของห้องสมุดอื่น แล้วจึงให้หมวดหมู่ เช่นค้นจากบัตรรายการของสำนักวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อค้นตัวเลขจริงของ เอกสารที่นำมาอ้างอิง แล้วจำแนกเนื้อหาของ เอกสารนั้นตามหมวดหมู่ของระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน เช่นเดียวกับการจำแนกเนื้อหาของวารสาร คือ ผู้วิจัยอ่านตัวเลขวารสาร แล้วจำแนกเนื้อหาตามหมวดหมู่ของเรื่องที่มีเนื้อหามากที่สุดในการวารสารแต่ละชื่อ ถ้าวารสารชื่อใดไม่สามารถค้นตัวเลขได้ก็จะพิจารณาให้หมวดหมู่ตามชื่อบทความที่ปรากฏในรายการอ้างอิง

การจัดหมวดหมู่ตามระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน มี 18 หมวดใหญ่ โดย 1 ใน 18 หมวดนี้แบ่งเป็น 3 หมวดย่อยจึงรวมเป็น 20 หมวดได้แก่

- A ความรู้ทั่วไป
- B ปรัชญา ศาสนา
- C ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์
- D ประวัติศาสตร์ทั่วไปและประวัติศาสตร์โลกเก่า
- E-F ประวัติศาสตร์ทวีปอเมริกา
- G มานุษยวิทยา ภูมิศาสตร์ นันทนาการ
- H {
 - H-HA สังคมศาสตร์ทั่วไป
 - HB-HJ เศรษฐศาสตร์
 - HM-HX สังคมวิทยา

- J รัฐศาสตร์
 K กฎหมาย
 L การศึกษา
 M ดนตรี
 N วิจิตรศิลป์
 P ภาษาและวรรณคดี
 Q วิทยาศาสตร์
 R แพทยศาสตร์
 S เกษตรกรรม
 T เทคโนโลยี
 Z บรรณานุกรม บรรณารักษศาสตร์

สำหรับการบันทึกรายละเอียดลงในแบบฟอร์ม มีข้อกำหนดในการบันทึกดังนี้

ก. การอ้างอิงเอกสารหลายเรื่องที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับเดียวกัน หรือในหนังสือรวมเรื่อง นับจำนวนการอ้างอิงตามจำนวนเรื่องของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง เช่น วิทยานิพนธ์เรื่องหนึ่งอ้างอิง

เครือวัลย์ หุตานวัตร. รูปแบบการปรับปรุงพฤติกรรมกรกินของชาวชนบทอีสาน. ใน รายงานการประชุมสัมมนาผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดและภาคเอกชน เรื่อง การรณรงค์ให้ความรู้ทางโภชนาการแก่ประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก, 2531.

และอ้างอิง

เดือนเพ็ญ ดั่งชะฤกษ์. ภาวะโภชนาการกับการพัฒนาสังคม. ใน รายงานการประชุมสัมมนาผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดและภาคเอกชน เรื่องการรณรงค์ให้ความรู้ทางโภชนาการแก่ประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก, 2531.

ในกรณีเช่นนี้จะนับเป็นการอ้างอิง 2 รายการ โดยจะบันทึกลงในแบบฟอร์ม 2 ครั้ง

ข. เอกสารเรื่องหนึ่งอาจได้รับการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์มากกว่า 1 เล่ม เช่น สัณญา สัณญาวิวัฒน์. ทฤษฎีสังคมวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2531.

ได้รับการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ 3 เล่ม นับเป็นการอ้างอิง 3 รายการ และจะบันทึกลงในแบบฟอร์ม 3 ครั้ง

ค. ในกรณีที่รายละเอียดทางบรรณานุกรมของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง
ในรายการอ้างอิงไม่สมบูรณ์ เช่น ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ จะไม่วิเคราะห์การอ้างอิงรายการนั้น
เนื่องจากไม่ทราบว่าผู้เขียนใช้เอกสารเล่มที่พิมพ์ในปีใด เพราะเอกสารบางเล่มมีการพิมพ์
หลายครั้งที่ต่างปีกัน

2. ส่งแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองส่งแล้วพร้อมกับสำเนา
รายการอ้างอิงท้ายเล่มของวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยให้แก่เจ้าของวิทยานิพนธ์ทางไปรษณีย์
และส่งให้แก่เจ้าของรายงานวิจัยด้วยตนเอง จำนวน 70 ฉบับ โดยใช้เวลาในการส่งแบบสอบถาม
ประมาณ 3 เดือน ดังนี้

ครั้งที่ 1 เริ่มส่งแบบสอบถามวันที่ 20 มกราคม 2537 กำหนดให้ส่งคืน ภายในวันที่

21 กุมภาพันธ์ 2537

ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยใช้การทวงถามทาง โทรศัพท์สำหรับแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืน ปรากฏว่า
ผู้ไม่ตอบแบบสอบถามมี 3 กรณี คือ

1. ผู้ตอบทำแบบสอบถามหาย
2. ผู้ตอบลืมตอบแบบสอบถาม
3. ผู้ตอบย้ายที่อยู่จากที่ให้ไว้กับบัณฑิตวิทยาลัยและสำนักทะเบียนและประมวลผล

(11 คน)

ครั้งที่ 3 ส่งแบบสอบถามสำหรับฉบับที่ยังไม่ได้รับคืน ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2537 โดยกำหนดให้
ส่งคืนภายใน วันที่ 18 มีนาคม 2537

ครั้งที่ 4 ส่งแบบสอบถามสำหรับฉบับที่ยังไม่ได้รับคืน ในวันที่ 21 มีนาคม 2537 โดยกำหนดให้
ส่งคืน ภายในวันที่ 15 เมษายน 2537

ครั้งที่ 5 ส่งแบบสอบถามสำหรับฉบับที่ยังไม่ได้รับคืน ในวันที่ 18 เมษายน 2537 โดยกำหนด
ให้ส่งคืน ภายในวันที่ 30 เมษายน 2537

3. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยติดต่อรับแบบสอบถามพร้อมสำเนารายการอ้างอิงท้ายเล่ม
วิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยคืนจาก เจ้าของวิทยานิพนธ์ทางไปรษณีย์และจากเจ้าของ
รายงานการวิจัยด้วยตนเอง

4. วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลโดยวิธีทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่
การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สำหรับการหาค่าเฉลี่ยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับคำถาม

ในแบบสอบถามข้อ 1 เกี่ยวกับระดับการคำนึงถึงเหตุผลแต่ละข้อในการนำเอกสารมาอ้างอิง
ในแต่ละข้อ โดยใช้สูตรสำหรับการหาค่าเฉลี่ย คือ

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{n}$$

\bar{x} = ค่าเฉลี่ยของการค้ำึงถึงเหตุผลแต่ละข้อ

f = ความถี่ (จำนวนของผู้เลือกตอบในแต่ละระดับของการค้ำึงถึงเหตุผลแต่ละข้อ)

x = คะแนน (น้ำหนักประจำแต่ละระดับของการค้ำึงถึงเหตุผล)

n = จำนวนทั้งหมดของผู้เลือกตอบเหตุผลทุกข้อรวมกัน

ในการหาค่าเฉลี่ยของการค้ำึงถึงเหตุผลแต่ละข้อ ได้กำหนดระดับเพื่อแปลความหมายค่าเฉลี่ยของการค้ำึงถึงเหตุผลแต่ละข้อดังนี้

3.6-4.0 = มากที่สุด

2.6-3.5 = มาก

1.6-2.5 = ปานกลาง

1.0-1.5 = น้อย

สำหรับสูตรการหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{n} - \left(\frac{\sum fx}{n}\right)^2}$$

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลแต่ละข้อ

(ประคอง กรรณสูต, 2534)

5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ